

IN MEMORIAM FRANS NEIRYNCK

Geachte familie, vrienden, collega's van Frans Neiryck,

Vandaag herdenken wij confrater Frans Neiryck. Frans Neiryck werd op 15 mei 1927 geboren in het West-Vlaamse Wingene. Na studies aan het Sint-Jozefscollege te Tielt ging Frans Neiryck naar het Kleinseminarie van Roeselare waar al snel zijn intellectuele kwaliteiten werden ontdekt. In 1947 werd hij dan ook naar Leuven gestuurd waar hij een kandidatuur in de Klassieke Filologie behaalde. Vervolgens studeerde hij aan het Grootseminarie te Brugge theologie en werd op 30 mei 1953 tot priester gewijd. Van 1953 tot 1957 studeerde hij aan de theologische faculteit te Leuven waar hij in 1957 het doctoraat behaalde op een proefschrift met als titel *De kindsheidsgeschiedenis in het evangelie van Lukas*, met professor Albert Descamps als promotor. Dankzij dit proefschrift kwam Frans Neiryck voor de eerste maal in contact met de Koninklijke Academie. Zijn proefschrift werd ingediend als antwoord op een uitgeschreven prijsvraag van de Klasse der Letteren en in 1959 door de Academie bekroond. Nog in 1957 werd Frans Neiryck licentiaat in de Bijbelse Filologie. Van 1957 tot 1960 doceerde hij sacramentenleer en ecclesiologie aan het Grootseminarie te Brugge. In 1960 ruilde hij Brugge definitief voor Leuven. Op 20 december 1960 volgde hij aan de theologische faculteit zijn promotor Mgr. Albert Descamps, die hulpbisschop was benoemd in Doornik, op als professor Nieuw Testament. Reeds op 31 juli 1962 werd Frans Neiryck benoemd tot gewoon hoogleraar en tot 1992 zou hij aan de theologische faculteit doceren. Na de splitsing van Leuven en Louvain-la-Neuve werd hij van 1968 tot 1972 de eerste decaan van de Nederlandstalige Faculteit Godgeleerdheid. Samen met zijn Brugse collega Maurits Sabbe bouwde hij eveneens een Engelstalige afdeling uit die tot op vandaag een succes mag worden genoemd.

Omwille van zijn grote staat van verdiensten werd Frans Neiryck op 16 februari 1980 op voordracht van o.a. Mgr. Coppens verkozen tot corresponderend lid van de KVAB. 32 jaar lang was hij lid en vervolgens erelid van de Academie, een lidmaatschap waarover hij fier was: de vorderingen in zijn Academieloopbaan werden trouw meegedeeld op de Faculteitsraden.

De verdiensten van Frans Neiryck zijn groot. Hij heeft zich gedurende vele jaren verdienstelijk gemaakt als professor, bestuurder, onderzoeker en stimulator van onderzoek, want dat is het minste dat men mag zeggen van iemand die promotor is geweest van 27 doctoraten. Dat men tot op vandaag in de exegetische wereld van "the school of Louvain" spreekt, het is en blijft één van zijn grote verdiensten. Frans Neiryck heeft in dit verband met instemming verwezen naar de Benedictijnse exegeet Jacques Dupont, die benadrukte dat wat deze Leuvense school karakteriseerde niet zozeer een akkoord over bepaalde

stellingen was, dan wel een fundamenteel respect voor de teksten, voor rigoureuus-wetenschappelijke methodes en een volgehouden aandacht voor detail¹.

In het eigen onderzoek van Neiryck stonden de evangelies centraal. Ik stel hier kort de drie domeinen voor waarop Neiryck diepe sporen in de exegetische wereld heeft getrokken. Tegen de gangbare overtuigingen van de jaren '50 lanceerde Neiryck de theorie van de Marcus-prioriteit. Midden de jaren 60 kwam daar nog de interesse voor een tweede bron, Q, bij. Matteüs en Lucas zijn beiden afhankelijk van zowel Marcus als Q waaruit ze op een eigenstandige wijze hebben geput. Eveneens in deze periode, maar nog meer uitgesproken in de jaren '70 besteedde Neiryck grote aandacht aan de relatie van Johannes tot de synoptische evangeliën, waarbij Neiryck pleit voor een afhankelijkheid van Johannes ten opzichte van de synoptici.

Op deze drie vlakken heeft Frans Neiryck, samen met zijn onderzoeksteam, omstandig gepubliceerd (meer dan 300 publicaties, waaronder een ganse reeks boeken), op colloquia gecommuniceerd, in kritische recensies met collega's gedebatteerd. Scherpe en open wetenschapper als hij was, heeft Neiryck bijvoorbeeld gedurende vele jaren met Marie-Emile Boismard gediscussieerd in verband met de relatie tussen Johannes en de synoptische evangelies, maar tegelijk was hij de promotor van het door de KU Leuven aan Boismard toegekende eredoctoraat op 25 oktober 1988: academische onenigheid en intellectuele openheid waren voor Neiryck geen contradicties.

Iets vroeger dat jaar, namelijk op 20 februari 1988, werd Frans Neiryck in de Academie verkozen tot werkend lid – voor een man met de werkkraft van Frans Neiryck lijkt me dit een mooi voorbeeld van een pleonasme, want als Frans zich ergens als lid engageerde, dan was hij een werkend lid -, onderbestuurder in 1992 en bestuurder in 1993. Uit zijn dossier zoals voortreffelijk bewaard in de Academie blijkt dat Frans Neiryck zich als bestuurder van de Klasse der Letteren sterk inzette voor het actualiseren van de zogenaamde prijsvragen en dat hij met aandacht de bibliotheekactiviteiten in de Academie volgde. Trouw stuurde hij dan ook zijn eigen publicaties – en ze zijn zeer omvangrijk geweest – naar de Academiebibliotheek. Hij beschreef deze bestuursperiode als een bijzonder genoeg en een verrijkende ervaring².

In de academie heeft Neiryck het woord gevoerd over thema's die hem nauw aan het hart lagen. In 1980 hield hij een voordracht over *Het verhaal van het lege graf in de Evangeliën* en ook in de jaren daarna zou hij nog het woord voeren, onder andere in 1995 toen hij sprak over *Het Nieuwe Testament over echtscheiding*, een thema waarover hij ook tussen 1957 en

¹ Vgl. J. Dupont, *Les Béatitudes* (Études bibliques), Vol. 1, Paris, ²1958, p. 26, n. 2 : « On parle parfois d'une 'école de Louvain' : ce qui la caractérise n'est pas tant l'accord sur certaines thèses qu'un même respect des textes, un même gout pour les méthodes rigoureuses et pour un travail fini jusque dans le détail. »

² Afscheidsrede december 1993: "Het was mij dit jaar een bijzonder genoeg en een verrijkende ervaring om, schouder aan schouder met de Vast Secretaris en de Onderbestuurder, U allen van hieruit in de ogen te kijken."

1960, toen hij o.a. professor ecclesiologie en sacramentenleer in het Groot-Seminarie was, had gepubliceerd.

Onder zijn impuls werd in 1982 het Wetenschappelijk Comité Godsdienstgeschiedenis opgericht. Ofschoon al het voorbereidende werk verricht werd door Frans Neiryndck, toch liet hij het voorzitterschap over aan de te vroeg overleden Gentse confrater Sanders, die hij als voorzitter zou opvolgen in 1990.

In de aan dit comité verbonden reeks *Collectanea Biblica et religiosa antiqua* verschenen belangrijke bibliografieën als die over het evangelie van Johannes, Marcus en Lucas – Frans Neiryndck was er van overtuigd dat excellente wetenschapsbeoefening slechts mogelijk is als men de beschikking heeft over gedegen werkinstrumenten en hij heeft met de constante hulp van zijn onderzoeksteam voor zijn wetenschapsdomein dit zeer nuttige ofschoon ook zeer nederige dienstwerk zeer ter harte genomen. Ook grensverleggend doctoraatsonderzoek vond er zijn weg.

Als lid van de Academie besteedde Frans Neiryndck veel tijd en aandacht aan het lezen van manuscripten, onder andere voor de fondsprijzen, met name de Mgr. Carlos De Clercqprijs en de Mgr. Jozef Coppensprij. Wat wellicht minder bekend is, is het feit dat hij zelf actief op zoek ging naar kandidaten die in aanmerking konden komen voor deze prijs. In de Onderzoekseenheden Bijbelwetenschappen en Geschiedenis van Kerk en Theologie van de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen heeft Frans Neiryndck op die manier verschillende jonge mensen een stevige por in de rug gegeven bij de op- en uitbouw van hun academische carrière.

Dat heeft hij ook gedaan als lid van de werkgroep Godsdienstwetenschappen en Theologie (1972-1992), als lid en voorzitter van de Commissie voor Publicaties, als lid van de Raad van Bestuur van Leuven University Press, maar ook als redactielid en boegbeeld van het A-tijdschrift ETL en de daarmee verbonden reeksen: het zou zeer de moeite waard zijn om eens na te gaan hoeveel mensen van Frans de kans hebben gekregen om hun inzichten te publiceren, alhoewel ik er onmiddellijk aan moet toevoegen, zijn toelatingseisen waren zeer hoog maar tegelijk een garantie dat het ingeleverde internationale standaarden haalde.

In 2002 werd hij op 75-jarige leeftijd erelid. Ook in de jaren daarna kwam hij nog regelmatig naar de maandelijkse vergaderingen van de academie. En toen de tand van de tijd een aantal dingen moeilijker maakte, heeft hij niet alleen kunnen rekenen op de trouwe hulp van Marie-Louise Neiryndck, zijn chauffeur, steun, toeverlaat, maar ook op die van verschillende leden van de Academie, zowel uit Leuven als van elders. Dat Frans Neiryndck bij leven en welzijn veel betekend heeft voor de Koninklijke Vlaamse Academie van België is duidelijk. Dat diezelfde Academie een belangrijke plaats innam in het leven van Professor Neiryndck is even waar.

Frans Neiryndck heeft over vele voorgangers en collega's notities geschreven, ook in het kader van de Academie, o.a. voor Jan van Houtte en Robert Vandeputte. Hij heeft een hele

reeks *In Memoriam's* uitgesproken en gepubliceerd. Hij heeft verschillende initiatieven genomen om het werk van overleden voorgangers *post mortem* toch nog te publiceren. In zijn notities en *In Memoriam's* was er steeds ruimte voor een persoonlijke noot, een warme herinnering, een anekdote. Op de faculteit kenden wij, jongeren, Frans Neiryndck als een ietwat stugge en afstandelijke man. Toen ik redactielid van de *Ephemerides* werd en naar de redactievergaderingen op de Tiensevest 27 in Leuven ging, ontdekte ik een andere Neiryndck, een Neiryndck die een voortreffelijke gastheer was, die goede wijnen offereerde, die zin voor humor had, die fier was op zijn tuin. Ook dat was confrater Neiryndck. Requiescat in pace cum sanctis.